

Manus

Manus for presentasjon om bærekraftig utvikling

Slide 1: Struktur

Velkommen til denne presentasjonen om bærekraftig utvikling. Vi skal se på hva bærekraftig utvikling er, hvorfor det er vanskelig å oppnå, og hvilken rolle offentlige inngrep spiller.

Slide 2: Hva er bærekraftig utvikling?

Bærekraftig utvikling handler om å skape en fremtid der både dagens og fremtidige generasjoner kan trives. Det er ikke bare snakk om økonomisk vekst, men også om å sikre sosial rettferdighet og miljømessig bærekraft.

Slide 3: Hva er bærekraftig utvikling?

Økonomisk vekst, målt i BNP, er viktig, men ikke nok alene. Bærekraftig utvikling handler også om å redusere fattigdom, forbedre menneskers helse og utdanning, og skape inkluderende samfunn.

Slide 4: Hva er bærekraftig utvikling?

Det handler om å finne en balanse mellom dagens behov og fremtidens muligheter. Vi må ta hensyn til klimaendringer og andre miljøutfordringer, samtidig som vi sikrer økonomisk vekst og sosial utvikling.

Slide 5: Hva er bærekraftig utvikling?

Bærekraftig utvikling er en likning der vår nytte i dag må være lik nytten til fremtidige generasjoner. Hvis vi overforbruker ressurser eller forurenser miljøet, vil det gå ut over fremtidens muligheter.

Slide 6: Effekter av klimaendringer

Klimaendringene er en av de største truslene mot bærekraftig utvikling. Økte temperaturer, stigende havnivå, endringer i nedbørsmønstre, tap av biologisk mangfold og negative helseeffekter er bare noen av konsekvensene vi allerede ser.

Slide 7: Effekter av klimaendringer

Globale temperaturer har økt med omtrent 1°C siden førindustriell tid, og havnivået stiger stadig raskere. Dette er alarmerende trender som krever handling.

Slide 8: Forente nasjoners mål for bærekraftig utvikling

FNs bærekraftsmål er en ambisiøs plan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. De 17 hovedmålene og 169 delmålene dekker et bredt spekter av utfordringer, fra helse og utdanning til energi og miljø.

Slide 9: Forente nasjoners mål for bærekraftig utvikling

Målene er universelle og gjelder for alle land, rike og fattige. De er også integrerte, noe som betyr at fremgang på ett mål ofte avhenger av fremgang på andre mål.

Slide 10: Forente nasjoners mål for bærekraftig utvikling

Målene er en oppfordring til handling for alle – regjeringer, bedrifter, sivilsamfunn og enkeltpersoner. Vi må alle bidra hvis vi skal oppnå en bærekraftig fremtid.

Slide 11: Hvorfor er bærekraftig utvikling vanskelig?

Bærekraftig utvikling er vanskelig fordi det krever at vi balanserer økonomiske, sosiale og miljømessige hensyn. Disse hensynene kan ofte være i konflikt med hverandre, og det er ingen enkle løsninger.

Slide 12: Hvorfor er bærekraftig utvikling vanskelig?

For eksempel kan økonomisk vekst føre til økt forurensning og ressursbruk, mens strenge miljøreguleringer kan hemme økonomisk aktivitet. Det er en utfordring å finne løsninger som ivaretar alle tre dimensjonene av bærekraft.

Slide 13: Hvorfor klarer ikke private markeder å oppnå bærekraftig utvikling?

Private markeder er ofte drevet av kortsiktig profittmaksimering, noe som kan gå på bekostning av langsiktige bærekraftige mål. Markeder tar heller ikke alltid hensyn til eksterne kostnader, som miljøskader.

Slide 14: Hvorfor klarer ikke private markeder å oppnå bærekraftig utvikling?

Uten reguleringer vil bedrifter ofte velge den billigste produksjonsmåten, selv om det betyr å forurense eller bruke ikke-fornybare ressurser. Dette er en av grunnene til at offentlige inngrep er nødvendige for å fremme bærekraftig utvikling.

Slide 15: Offentlig inngrep for bærekraftig utvikling: Montrealprotokollen (1987)

Montrealprotokollen er et eksempel på hvordan offentlige inngrep kan fungere. Denne internasjonale avtalen har vært svært vellykket i å beskytte ozonlaget ved å fase ut ozonnedbrytende stoffer.

Slide 16: Utfordringer med offentlige inngrep og internasjonale avtaler

Offentlige inngrep er imidlertid ikke uten utfordringer. Det kan være vanskelig å få til internasjonalt samarbeid, og det er alltid en risiko for at tiltakene kan ha utilsiktede negative konsekvenser.

Slide 17: Oppsummering

Bærekraftig utvikling er en kompleks utfordring, men det er også en nødvendighet. Vi må finne måter å balansere økonomisk vekst, sosial rettferdighet og miljømessig bærekraft på. Offentlige inngrep vil spille en viktig rolle i denne prosessen.

Takk for oppmerksomheten!

Del 2

1. Demografiske transisjoner

Demografiske transisjoner refererer til overgangen fra høy til lav fødsels- og dødsrate, som typisk følger økonomisk utvikling. Økonomisk teori forklarer dette som følger:

- **Pre-industriell fase:** Høye fødsels- og dødsrater. Barnearbeid er viktig, og barn er en økonomisk ressurs.
- **Tidlig industriell fase:** Dødsraten faller på grunn av bedre helsetjenester og matforsyning, men fødselsraten forblir høy. Befolkningen vokser raskt.
- **Moden industriell fase:** Fødselsraten begynner å falle. Økt inntekt og utdanning fører til at folk investerer mer i færre barn (kvalitet over kvantitet).
- **Post-industriell fase:** Både fødsels- og dødsrater er lave. Befolkningen stabiliserer seg eller avtar. Kvinner har karrierer, og barn er økonomisk mindre nødvendige.

2. Faktorer som påvirker antallet barn per kvinne som overlever til voksen alder

- **Helsetjenester:** Bedre medisinsk omsorg og vaksinasjoner reduserer barnedødelighet.
- **Ernæring:** Bedre tilgang til næringsrik mat øker overlevelsesraten.
- **Utdanning:** Utdannede foreldre har bedre kunnskap om helse og ernæring.
- **Sosial stabilitet:** Fred og stabilitet reduserer risikoen for død fra vold og krig.

3. Fertilitet og økonomisk vekst

- **Fattige land:** Positiv korrelasjon mellom fertilitet og økonomisk vekst. Barn bidrar til familiens økonomi, og flere barn kan sikre familiens fremtid.
- **Rike land:** Negativ korrelasjon. Høyere inntekter og utdanning fører til lavere fertilitet da folk prioriterer karriere og livskvalitet over å ha mange barn.

4. Eksternaliteter og bærekraftig utvikling

Eksternaliteter: Kostnader eller fordeler påført tredjeparter som ikke er med i transaksjonen. De kan føre til markedssvikt da de ikke prises inn i markedet.

- **Eksempler:**
 - **Forurensning:** Negativ eksternalitet. Bedrifter forurensar, men betaler ikke for miljøskaden.
 - **Fellesressurser:** Overfiske eller overbeiting. Ingen enkeltaktør eier ressursen, så det er ingen insentiv til å bevare den.

5. Eksternaliteter og markedssvikt

- **Definisjon:** Eksternaliteter er virkninger på tredjeparter som ikke er reflektert i kostnaden av en vare eller tjeneste.
- **Markedssvikt:** Oppstår når markedet ikke allokere ressurser effektivt. For eksempel vil forurensning fra en fabrikk ikke inkluderes i produksjonskostnadene, som fører til overproduksjon og miljøskader.

6. Eksempler på ikke-bærekraftige eksternaliteter

- **Klimautslipp:** Fossilt brensel forårsaker global oppvarming, som ikke er kostnadsført i produksjonen.
- **Avskoging:** Skog blir hugget for landbruk, noe som fører til tap av biologisk mangfold og karbonlagring.

7. Solow-modellen og ulikheter mellom rike og fattige land

Grafisk illustrasjon:

- **Nivå på materiell velferd:** Bestemmes av kapitalmengden per arbeider. Økonomisk intuisjon tilsier at mer kapital (maskiner, bygninger) per arbeider gir høyere produktivitet og inntekt.

Forklaring av figuren:

- **Kapitalakkumulasjon:** Rike land har høyere kapital per arbeider og dermed høyere produksjon per arbeider. Fattige land har lavere kapital per arbeider og dermed lavere produksjon.
- **Steady state:** Landene beveger seg mot en steady state hvor kapitalakkumulasjon stopper opp når sparing akkurat kompenserer for kapitaldepresiering og befolkningsvekst.

Forklaring av figuren

- **Hvordan land havner i situasjonen:**
 - **Sparingsrate:** Høy sparingsrate fører til mer investering og kapitalakkumulasjon.
 - **Befolkningsvekst:** Høy befolkningsvekst kan tynge kapitalakkumulasjon per arbeider.
 - **Kapitalslitasje:** Høy kapitalslitasje krever mer investering for å opprettholde kapitalmengden.
- **Konsekvensene:**
 - Rike land med høy kapitalmengde per arbeider oppnår høyere materiell velferd.
 - Fattige land med lav kapitalmengde forblir i en lav velferdsposisjon med mindre de øker sparingsraten eller reduserer befolkningsveksten.

Oppsummering

Solow-modellen viser hvordan kapitalakkumulasjon, befolkningsvekst og sparing påvirker økonomisk vekst og velferdsnivået i ulike land. Ved å fokusere på disse faktorene, kan vi forstå hvorfor noen land er rike mens andre er fattige, og hvilke tiltak som kan bidra til økonomisk utvikling.